

SKAIDROJOŠS APRAKSTS

1. I E V A D S

1.1. Vispārīgi

Objekta – ēkas Aizputē, Atmodas ielā 5 (gruntsgabala kad. nr. 6405 007 0024, ēkas kad. nr. 6405 007 0024 001) fasāžu vienkāršotās atjaunošanas apliecinājuma kartes izstrādi SIA „Arhitektoniskās izpētes grupa” veica 2020. gada vasarā pēc SIA “Anna Paula” pasūtījuma. Ieceres izstrādātājs – arhitekta Marina Mihailova; jumta uzmērīšanā piedalījās tehniķis-restaurators Mārtiņš Reinbergs. Jumta seguma maiņas apliecinājuma karte izstrādāta divās atsevišķās kartēs, paredzot koka un mūra ēkas jumta nomaiņu pa kārtām.

Ēkas arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija - Juris Zviedrāns, Kristīne Veinberga.

2. E S O Š Ā S S I T U Ā C I J A S A P R A K S T S

2.1. Aizsardzības statuss

Ēka atrodas valsts nozīmes pilsēt būvniecības pieminekļa – Aizputes vēsturiskā centrs teritorijā (aizsardzības Nr.7437). Tā ir mazstāvu autentiskās koka un mūra apbūves fragmenta ielas apbūves frontes urbāno ainavu veidojoša ēka sākotnējā būvapjomu un fasādes arhitektoniskajā kārtojumā.

2.2. Īss būvvēstures apskats¹

Ēka Atmodas ielā № 5 ir celta 19. gs. sākumā, kad no gruntsgabala, uz kura bija Domkrogs (Atmodas ielā № 7), izdalīja gruntsgabalu, kam sākumā netika piešķirts hipotēkas numurs, jo tas nebija pakļauts pilsētas jurisdikcijai. Šis nekustamais īpašums saucās Amalienburga jeb Amālijas pils, un tā juridiskais statuss bija identisks dzimtsmuižu statusam.

1924. gadā īpašumu nopirka Latvijas Banka.

Līdz 1995 gadam muiža bija Latvijas valsts īpašums, kas nodots “Latvijas Universālās bankas” lietojumā. Tad īpašumu privatizē “Liepājas komercbanka” un izmanto līdz maksātnespējas procesa sākumam. 2001.gadā īpašumu iegūst privātpersona. 1997.gadā ierakstīta arhitektūras pieminekļu sastāvā. Šodien tā vairs nav atrodama pieminekļu sarakstā.

2.3. Objekta apraksts

Apjoms. Apjoms sastāv no divām dažādos laikos būvētām ēkām. Pirmā 19.gs. sākumā statņu konstrukcijās ar guļšķautņu aizpildījumu izbūvēta vienkārša koka taisnstūra ēka ar divslīpu jumtu ar pusšķautniem zeltiņiem un mezonīniem garenfasādēs. Mezonīni pildrežģa konstrukcijās ar trīsstūra zeltiņiem. Jumta segums- māla dakstiņu. Ēka bija krāsota ar miltu krāsu tieši uz koka. Zeltiņu mūra daļas – ar javas pārziidumu.

19.gs. pirmā ceturksnī daļēji nojaucot ēkas galu, perpendikulāri esošajai ēkai piebūvēja divstāvu mūra ēku ar četrslīpju jumtu. Ēka bija apmesta. Jumts – māla dakstiņu. 19. gs.

1 I.Dirveiks, AMI, 1991.g. K.Veinberga, J.Zviedrāns. AMI, 2020.g.

piebūvētas arī vairākas ateju piebūves un ieejas lievenis ar vienslīpju jumtu.

1924.-25.gadā pārbūvē kāpnes un ieejas lieveni no koka uz betonētām. Daļēji nojauc attejas piebūves, pārbūvē savienojuma mezglu koka un mūra ēkai, aizbūvējot verandu un izveidojot telpu. Koka ēka tiek apmesta uz skaliem. 20.gs. remontos jumta segums mainīts uz asbesta viļņoto plākšņu un skārda.

Jumta konstrukcijas². 19. gadsimta sākumā būvētajā daļā divu slīpju jumts ar pusšļautiem zelmiņiem. Abās garenfasādēs pa mezonīnam ar divu slīpju jumtu. Konstrukcija sastāv no taisnā jumta krēsla, spārēm (20 X 16,5, 20,5 X 17 cm), uzspārēm un saišķiem. Taisnais jumta krēsls vienlaicīgi ir iekšsienu pildrežģa konstrukcija. Spāru gali likti siju galos izkaltās ligzdās līdz ar ārsienas ārējo plakni. Spāru solis atkarīgs no siju izvietojuma 106 līdz 110 cm pa asīm. Virs spārēm, lai slīpē izlīdzinātu lūzumu no dzegas uz spāres naglota uzspāre. Abas spāres korē savstarpēji stiprinātas ar šķērstapu un caurejošu cilindrisku tapu, bet vidusdaļā savstarpēji savienotas ar saišķi, kas likts uz taisnā jumta krēsla. Spāru saišķu savienošanai izmantots slēpts savienojums ar slīpu gala tapu saišķa galā, kas tiek likta spārē izkaltā ligzdā un fiksēta ar caurejošu tapu cilindriskā urbumā. Abu mezonīna jumta spāru centrā liktas kaktu spāres ar saišķiem. Jumta konstrukciju būvniecībā izmantots tēsts priedes koka materiāls. 19. gadsimta pirmajā ceturksnī – līdz 1830. gadam būvētajai ēkas daļai četru slīpju jumts, kas sastāv no taisnā jumta krēsla gar abām garenfasādēm, spārēm (20 X 17,5, 21 X 16,5 cm) saišķiem (20,5 X 16, 21,5 X 18 cm) un kaktu spārēm. Jumta krēsls sastāv no apakšējā (9 X 24 cm) un augšējā koptura (20,5 X 17,5 cm), statņiem (23 X 17, 22,5 X 17,5 cm) un atgāžņiem (19-20 X 17 cm) no statņa uz augšējo kopturi. Krēsla augšējam galam pagarinājums, uz kura likti šķautņi gar katru gala fasādi, kas kalpo kā pastiprinošs elements četru slīpju jumta galu spārēm. Spāru gali likti siju galos izkaltās ligzdās līdz ar ārsienas ārējo plakni. Virs spārēm, lai slīpē izlīdzinātu lūzumu, no dzegas uz spāres naglota uzspāre. Abas spāres korē savstarpēji stiprinātas ar šķērstapu un caurejošu cilindrisku tapu, bet vidusdaļā savstarpēji savienotas ar saišķi, kas likts uz taisnā jumta krēsla. Spāru saišķu savienošanai izmantots slēpts savienojums ar slīpu gala tapu saišķa galā, kas tiek likta spārē izkaltā ligzdā un fiksēta ar caurejošu tapu cilindriskā urbumā. Īsie spāru posmi nagloti pie kaktu spārēm. Spāru solis atkarīgs no siju izvietojuma 112 līdz 136 cm pa asīm. Būvniecībā izmantots izzāgēts un daļēji pietēsts kokmateriāls. Jumta konstrukcijas elementi marķēti ar iegrieztiem romiešu cipariem. 1924.-1925.gada pārbūvē pastiprinātas sākotnējās spāres virs galvenās ieejas. Iebūvē jaunas spāres un izveido lēzenu jumtu.

Jumta segums. Sākotnēji un sekojošās pārbūvēs iesegts ar S veida sarkaniem māla dakstiņiem bez zemseguma. Latas 7x4,5, 6x4,5 cm. Šķirbas starp dakstiņiem bija aizziestas ar kaļķa javu. Mezonīna frontonā pret pagalmu saglabājušies sākotnējie vēja dēļi ar S veida dzelzs enkuriem. Malās gar mezonīnu un 19. gadsimta pirmajā ceturksnī – līdz 1830. gadam būvētajai ēkas daļai gar dzegu un uz ateju izbūvju jumtiem likts dzelzs skārds, krāsots sarkans (sarkanbrūns) ar linellās krāsu. 1924.-1925.gada pārbūvē noņemti dakstiņi un latas un uz latām izveidots zemsegums no priedes koka skaidām. Virs zemseguma likts latojums un atlikti dakstiņi. Virs dzegas likts robdēlis, kas saglabājies tikai mezonīna daļā. 20.gadsimta 60.-70.gados noņemti dakstiņi, bet to vietā uzlikta viļņotā azbestcimenta plāksnes.

2 K.Veinberga, J.Zviedrāns. AMI, 2020.g.

3 . P R O J E K T A A P J O M S

3.1. Darba uzdevums

Saskaņā ar Pasūtītāja darba uzdevumu nepieciešamas izstrādāt sekojošus risinājumus:

- 1) shematiska koka un mūra ēkas jumta konstrukciju un griezumu uzmērīšana darba vajadzībām;
- 2) jumta seguma nomaiņas risinājumi visai ēkai, sadalot tos divās atsevišķās kartēs

3.2. Projekta izstrādes vajadzībām veiktie darbi

Veikta daļēja jumta konstrukciju plāna un griezumu uzmērīšana jumta plāna izstrādāšanai.

4 . V E I C A M I E D A R B I

4.1. Darbu secības apraksts

Skat. kopā ar DOP daļu.

Pēc būvniecības akcepta, kurā veikta atzīme par tajā ietverto projektēšanas nosacījumu izpildi un būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi, saņemšanas sagatavot būvlaukumu paredzēto darbu izpildei. Veicamo darbu secība atsevišķās zonās var atšķirties, izejot no konkrētajiem bojājumu veidiem. Darbi veicami saskaņā ar būvprojekta arhitektūras daļā sniegtajām norādēm:

1. Būvlaukuma iekārtošana, sastatņu un aizsargsieta uzstādīšana;
2. Elementu apsekošana, darbu metodikas izstrādāšana, atjaunošanas materiālu saskaņošana;
3. Skursteņu galvu pārmūrēšana un sakārtošana (ja tas nav izdarīts fasāžu atjaunošanas laikā);
4. Jumta seguma nomaiņa kontekstā ar jumta nesošo konstrukciju apsekošanu. Esošo jumta logu atjaunošana. Jaunas lietus ūdens noteksisistēmas uzstādīšana;
5. Sastatņu nojaukšana;
6. Teritorijas un objekta sakopšana pēc darbu pabeigšanas, logu nomazgāšana, ietves/zemsedzes attīrīšana.

Darbus paredzēts veikt no sastatnēm. Vajadzības gadījumā Pasūtītāja pienākums ir nodrošināt Izpildītājam piekļuvi visiem bēniņiem no iekštelpas puses. Jumta seguma nomaiņas laikā Izpildītājam jānodrošina jumta un bēniņu konstrukciju aizsardzība pret nokrišņu iedarbību, izbūvējot pagaidu jumtu, kā arī ēkas fasāžu aizsardzība pret būvdarbu rezultātā izraisītiem bojājumiem.

4.2. Specifiskas prasības darbu organizācijai.

Skat. kopā ar DOP daļu.

Nemot vērā ēkas kultūrvēsturisko nozīmi fasāžu atjaunošanas ietvaros veicami atjaunošanas/restaurācijas darbi ar specifiskām kvalitātes, izmantojamo darba metožu un materiālu prasībām, kas Izpildītājam stingri jāievēro.

Veicamo darbu organizāciju ierobežo gruntsgabala robežas, kuru pārkāpšana šajā Projektā risināto darbu ietvaros nav paredzēta. Ja Projektā neparedzētu apstākļu dēļ būvdarbu zonu nepieciešams organizēt ārpus tajā norādītajām robežām, Izpildītājam jāveic saskaņojumi ar attiecīgajām institūcijām vai zemes īpašniekiem.

Ēka būvdarbu laikā netiks ekspluatēta. Izpildītājam jāvienojas ar Pasūtītāju par veicamo darbu grafiku un piekļuvi specifiskām telpām.

5 . P R A S Ī B A S D A R B U V E I C Ē J I E M

5.1. Kvalifikācija

Darbu realizācijas kvalitāte atkarīga no piesaistīto amatnieku pieredzes un kvalifikācijas. Arhitekts un Pasūtītājs ir tiesīgs iepazīties un Uzņēmējam jāsniedz informācija par darbinieku iepriekšējo pieredzi līdzīga apjoma un rakstura darbu realizācijā. Arhitekts ir tiesīgs pieprasīt Uzņēmēja darbinieku nomaiņu vai kvalificētu speciālistu gadījumos, ja pastāv pamatotas aizdomas, ka darbi pēc to nobeigšanas neatbilst projekta dokumentiem.

Darbu laikā pēc iespējas jā saglabā konstrukciju oriģinālā struktūra un autentiskie elementi. Oriģinālo elementu daļu nomaiņa veicama tikai gadījumos, kad nav iespējama to saglabāšana sliktā tehniskā stāvokļa dēļ.

6 . I Z M A N T O J A M I E M A T E R I Ā L I

6.1. Vispārīgi

Atjaunošanas/restaurācijas darbiem izmantot tradicionālus, oriģinālam atbilstošus un ar oriģinālu saderīgus materiālus un tehnoloģijas. Izmantotajiem jaunajiem materiāliem jāatbilst Valsts Standartam, un jāpievieno sertifikāti, kuros norādīta materiāla izcelsme un tehniskās īpašības. Otrreiz izmantotajiem materiāliem pirms iestrādes nepieciešamības gadījumā vai pēc Tehniskā uzrauga pieprasījuma Uzņēmējs nodrošina laboratorijas pārbaudi.

Visi produkti izmantojami atbilstoši ražotāju norādītajai tehnoloģijai, norādītās sistēmas ietvaros. Ja Uzņēmējs piedāvā projektā norādīto materiālu alternatīvu izmantošanu, izmaiņas saskaņojamas ar Restaurācijas arhitektu rakstiski, noformējot Materiālu salīdzināšanas aktu, kam Uzņēmējs pievieno aizvietojamā materiāla un piedāvātā ekvivalentā materiāla tehnisko datu lapas.

Līdz darbu uzsākšanai jāveic koka un jumta seguma, mūra materiālu, saistvielu un pildvielu iepirkšana, kā arī to nogāde līdz Objektam, izkraušana un noseģšana. Uzņēmējam jānodrošina materiālu sagādes un javas sagatavošanas procesa dokumentēšana.

6.2. Kokmateriāli

Jāizmanto B šķiras komateriāls. Apdares elementiem, kā arī logi u.c. būvgaldniecības izstrādājumi izgatavojami no gaissausas (mitrums 14-18%), bezzarainas priedes koksnes, izņemot gadījumus, kad norādīts citādi.

Izmantojamo kokmateriālu mitrums – līdzīgs ēkā esošo koka elementu mitrumam (apt.3%), bet ne vairāk kā 15%. Esošajam kokmateriālam pirms iestrādes darbu veicējs nodrošina biodegradācijas pārbaudi. Darbu laikā jāveic kokmateriāla mitruma mērījumi un to rezultāti jāpievieno atskaites dokumentācijai.

6.2.1 ANTISEPTIZĒŠANA

Lai pasargātu koka elementus no biodegradācijas, paredzēta koka elementu, piem., proj. jumta seguma apakšklāja, fasādes lietus dēļu u.c. virsmas apstrāde ar antiseptiķi. Izmantot antiseptizējošu sastāvu Vincents Polyline INWOOD ECO vai ekvivalentu. Jāievēro ražotāja instrukcijas.

7. JUMTS UN LIETUS ŪDENS NOVADĪŠANAS SISTĒMA

7.1. Esošā situācija

Ēkai sākotnēji bijis māla kārniņu jumta segums. 20.gs. saskaņā ar AMI rezultātiem pastāvējis kombinēts jumta segums – māla kārniņi - cinkots skārds, vēlāk viss, atskaitot piebūves, nomainīts ar mākslīgo šiferi (azbestcementu). Šobrīd cinkojums pārsvarā zudis, skārds stipri korodējis.

Projektā risināta esošā jumta seguma un apakšklāja nomaiņa pret māla dakstiņu jumtu un rannilla skārda segumu ar pārklājumu piebūvēm māla kārniņu tonī, tādējādi sasaucoties ar ēkas pamata jumta koloristiku.

Projekta risinājumus protežēšanas nepieciešamības gadījumā saskaņot AU kārtā. Vadīties no jumta konstrukciju apraksta šī paskaidrojuma raksta (.)2.3. *Objekta apraksts. Jumta konstrukcijas.*

7.2. Skārda segums

Projekta risinājumos visiem proj. skārda lāseņiem, nosegiem izmantojams Rannilla (vai ekvivalents) valcprofils ar pārklājumu. Pārklājuma tonis izvēlēts no ražotāja kataloga līdz ar to, lietojot ekvivalentus izstrādājumus, piemeklējams analogs tonis, kas saskaņojams ar projekta autoru AU kārtā.

Visiem stiprinājumiem un montāžas palīgelementiem izmantojami ražotāja noteikti, ar segumu saderīgi materiāli. Zonās, kur tas tehnoloģiski iespējams, skārda lāseņi pie virsmas stiprināmi līmējot. Izmantojama kokam virsmām piemērota skārdam paredzēta līme ENKE "ENKOLIT" vai ekvivalents.

7.3. Lietus ūdens noteksis­tēma

Ēkas lietus ūdens noteksis­tēma nav mainīta un ir sliktā stāvoklī. Paredzēta jaunas lietus ūdens noteksis­tēmas uzstādīšana.

7.4. Dūmeņi

Projektā paredzēta esošu dūmeņu galvu atjaunošana. Izbūvējamas jaunas lūkas un jāuzstāda sniega barjera virs ieejas

8 . I N Ž E N I E R T Ī K L I

Būvdarbu laikā saglabājami visi esošie inženiertīkli, tie aizsargājami no mehāniskiem u.c. bojājumiem. Vajadzības gadījumā tie jādemontē uz būvdarbu laiku, iepriekš saskaņojot ar Pasūtītāju un iekārtu turētāju. Jānodrošina pieeja visām elektrosadalnēm pie fasādes. Pēc būvdarbu pabeigšanas visām sistēmām jābūt funkcionējošām. Atsevišķi kabeli demontējami, iepriekš saskaņojot ar Pasūtītāju.

9 . N O B E I Ģ U M A D A R B I

Pēc restaurācijas darbu pabeigšanas sakārtot būvlaukumu, sakopt un attīrīt darba vietu un objektu kopumā. Gadījumā, ja objektā turpinās citi darbi, nodrošināt restaurēto ēkas daļu aizsardzību pret mehāniskiem bojājumiem, kā arī vēdināmu aizsardzību pret nokrišņiem. Līdz darbu nodošanai sagatavot restaurācijas pasi, kā arī anotēt un digitāli apkopot fotofiksācijas materiālus.

Izstrādāja, arhitekts:

Marina MIhailova

Rīgā, 2020. gada 7. augustā